

Dnes v čísle:

Zdroj velkých peněz
AFO letos nastaví
různé tváře
Z kurzu dramaterapie
Analýza DNA chromozomu Y
Má „neskončená minulost“
budoucnost?

Žurnál

25**Ročník 11 • Vychází 12. dubna 2002****Symposium o akutním koronárním syndromu**

Ve dnech 4. – 5. 4. se v prostorách Arcibiskupského paláce po dvouleté přestávce konalo XXX. sympozium

na téma *Akutní koronární syndrom & Varia*. Akci spolupořádaly Pracovní skupina invazivní kardiologie při České kardiologické společnosti a I. interní klinika LF UP. Během dvou dnů vylechlo 180 účastníků na 30 sdělení, v nichž byly prezentovány výsledky v diagnostice a léčbě srdečních chorob.

„Významný pokrok v léčbě akutního infarktu myokardu zaznamenala v posledních letech intervenční

metoda spočívající v zavedení tzv. stentu do pacientova těla,“ uvedl na tiskové konferenci předseda výboru pracovní skupiny invazivní kardiologie prof. J. Vojáček. Pomocí stentu se odstraňuje krevní sraženina bránící průtoku krve věnčitou tepnou. Invazivní kardiologie tak nahradila náročnou operativní zákroky a následný dlouhodobý pobyt pacienta na lůžku. Akutní infarkt myokardu postihne ročně 12–15 000 lidí, z nichž 25 % je vyléčeno pomocí invazivního zákroku. Díky této moderní metodě se úspěšnost léčby infarktu myokardu zvýšila z dřívějších 50 % na 95 %.

V lednu loňského roku byl na I. interní klinice zahájen provoz nové koronární angiolinky, na niž je možné provádět kompletní diagnostická a některá léčebná opatření v léčbě ischemických srdečních chorob. Za rok zde bylo provedeno 1960 koronografií a 650 angioplastik. Vybudování moderního kardiocentra bylo na počátku letošního roku završeno otevřením samostatného kardiochirurgického oddělení. Olomoucká Fakultní nemocnice se tak zařadila mezi 12 kardiocenter v ČR.

Organizaci letošního sympozia o akutním koronárním syndromu zajišťoval Konferenční servis UP.

Na snímku MUDr. J. Kováč z Glenfieldské nemocnice v Leicesteru (VB), který hovořil na téma „Pozdní primární a sekundární intervence u akutního infarktu myokardu“.

-ano-, foto -tj-

V úterý 9. 4. byl zahájen přednáškový cyklus, který pod názvem *Nizozemská kultura* pořádá sekce nederlandistiky při Katedře germanistiky a nederlandistiky FF UP. **Dr. N. Streekstra** z Královské univerzity v Groningenu (Nizozemí) hovořil na téma „*Internationale aspecten van de poëzie – Donne en Huygens*“.

-red-, foto -tj-

V kavárně olomouckého Muzea umění byla ve středu 3. 4. 2002 zahájena výstava s názvem „Nazi“, na které představila svá výtvarná díla **studentka FF UP M. Beránková**. Některé její ilustrační práce měly možnost před nedávnem zhlédnout také čtenáři časopisů *Aluze* a *Žurnálu UP*.

-red-, foto -tj-

Volby do Akademického senátu se blíží

Již za několik málo dní začnou na jednotlivých fakultách volby do AS UP. Z nich vzejde nový Akademický senát, který nahradí senát stávající, jemuž končí 12. 5. 2002 tříleté funkční období.

Termín zahájení voleb byl již dříve vyhlášen stanovou na týden od 15. 4.; přesné termíny a místa konání voleb stanovily AS jednotlivých fakult.

Ve středu 3. 4. se sešla hlavní volební komise, aby projednala některé záležitosti týkající se vlastního průběhu voleb. Konstatovala, že na všech fakultách byl v řádném termínu navržen dostatečný počet

kandidátů, volby mohou tudíž proběhnout. Od pondělí 8. 4. jsou na vývěsních tabulích všech součástí UP zveřejněny kandidátní listiny. Nemají-li se volby opakovat, je třeba, aby ve stanoveném termínu volilo minimálně 15 % oprávněných voličů. Hlavní volební komise využívá této cesty, aby vyzvala všechny členy akademické obce k propagaci voleb ve svém okolí, aby tak volby na všech fakultách mohly být ukončeny již po prvním kole.

Ing. P. Šimara,
předseda hlavní volební komise

Zlatá stuha do Olomouce

Významného ocenění se 28. 2. 2002 ve strahovském Památníku národního písemnictví v Praze dostalo doc. V. Řeřichové, CSc., z Katedry českého jazyka a literatury PdF UP. Obec spisovatelů a česká sekce IBBY, oceňující každoročně nejzdařilejší české knihy, jí udělily *Zlatou stuhu 2001* v oblasti učebnic, a to za „moderní přístup k literární výchově při uplatnění osobnosti učitele i žáků v publikaci *Čítanka 9*“. Tuto

cenu získala doc. Řeřichová společně s doc. D. Dorovskou, CSc., z PdF MU v Brně.

Oceněná čítanka, jejíž součástí jsou pracovní sešit a metodická příručka pro učitele, se snaží žákům přiblížit českou i světovou literaturu 20. století, přičemž reprezentativní zastoupení v ní mají i autoři posledních desetiletí. Výběr čítankových textů byl prováděn s patřičnou citlivostí: autorkám se podařilo zvolit díla vystihující podstatné rysy tvorby představovaných spisovatelů, z těchto děl pak vhodné klíčové a zároveň charakteristické pasáže. Rada z nich je velmi působivá, některé dokonce strhující, přitom se však autorky zdařile vyhýbaly konzumnímu čtivu či dílům pochybné kvality. Ukazují cestu, jak dospívajícím přiblížit hodnotná díla z literatury pro dospělé, aniž by bylo nutno je do této oblasti násilně tlačit, nebo se naopak podbízet literaturou povrchnějšího rázu.

Mgr. J. Vala, Katedra českého jazyka a literatury PdF UP

nalezení paralelních civilizací věku hermetismu i věku internetu

imaginární světy fotografií

MUDr. RNDr. Petra Nohela DrSc.

16. 4. 2002, vernisáž v 18 hod.
výstava potrvá do 15. 5. 2002

galerie Vypad, Purkrabská 2, Olomouc

zenové snění – krajina inspirovaná japonskými estetickými koncepcemi

Ústav lékařské chemie a biochemie LF UP společně s Českou společností chemickou a firmou Schoeller Instruments uspořádaly 10. 4. 2002 ve velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP přednášku **Dr. P. Maurela** (INSERM Montpellier, Francie) na téma „*Primary cultures of human hepatocytes as a tool to study liver physiopathology: detoxication, hepatitis C infection and liver stem cells*“.

-red-, foto -tj-

Toto číslo vychází s přílohou věnovanou programu letošního filmového festivalu Academia film Olomouc 2002.

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Vědy o člověku na prahu 3. tisíciletí

Katedra antropologie a zdravotní vědy, Katedra psychologie a patopsychologie PdF UP a olomoucká pobočka České společnosti antropologické pořádají pod záštitou děkana fakulty doc. J. Šteigla, CSc., konferenci s mezinárodní účastí na téma *Vědy o člověku na prahu 3. tisíciletí*. Konference se uskuteční ve dnech 17. – 18. 4. 2002 v aule Pedagogické fakulty UP v Olomouci, slavnostní zahájení konference je připraveno na 9.45 hod.

Přihlášené příspěvky přednášejících jsou zaměřeny na antropologii v širokém slova smyslu. Jedná se především o aplikace věd o člověku, a to se zaměřením do sféry fyzické, kulturní, sociální a aplikované antropologie s propojením na pedagogické a psychologické disciplíny v integrovaném vzdělávání budoucích pedagogů.

Tato konference se pořádá v rámci výzkumného záměru MSM 154100020 „Výzkum somatického a psychického stavu populace ČR s aplikacemi v antropogogice, pedagogické psychologii, klinické antropologii a ergonomii“.

Podrobnější informace: E. Muzikantová, Katedra antropologie a zdravotní vědy PdF UP, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc, tel.: 068/563 5502, fax.: 068/523 1400, e-mail: muzikant@risc.upol.cz.

-kom-

Podíl matematiky na přípravě učitele primární školy

Pod tímto názvem se koná ve dnech 25. – 27. 4. 2002 mezinárodní konference na Pedagogické fakultě UP. Záměrem konference je poskytnout prostor pro prezentaci výsledků vědecké a odborné práce v oblasti matematiky a didaktiky matematiky, zaměřených na využití v přípravě učitelů nejmladších žáků, vyměnit si nové poznatky a zkušenosti z vědecké i pedagogické práce na pracovištích připravujících učitele matematiky a seznámit se s novými trendy a perspektivami vyučování matematice na pozadí transformace primárního vzdělávání. Mezinárodní charakter letošní konference je dán účastí kolegů ze Slovenska, Polska a Rakouska.

Konferenci pořádá Katedra matematiky PdF UP ve spolupráci s Matematickou pedagogickou sekcí JČMF.

-bn-

Jen několik řádků

První vlašťovka

Na internetových stránkách věhlasného týdeníku *Nature* v sekci *Naturejob* vyšel inzerát nabízející obsazení místa doktorandů v Ústavu imunologie LF UP. Seznamuje s vědeckým programem pracoviště a obsahuje citace sedmi prací, které jeho pracovníci publikovali v poslední době v zahraničních časopisech. Z nadpisu práce čtenář snadno pozná konkrétní téma výzkumu a kvalitu výsledků může odhadnout podle titulu časopisu a jeho IF. Na inzerát odpovědělo 35 zájemců z různých zemí, včetně vzdáleného Japonska.

Je to patrně první inzerát tohoto druhu z naší univerzity. Svědčí nejen o tom, že výzkumné zaměření a výsledky olomouckých imunologů jsou přitažlivé pro mladé adepty biomedicíny v zahraničí. Svědčí také o způsobu, jakým může pracoviště, fakulta a univerzita zvýšit svou prestiž – nepostradatelný znak pozitivního vývoje.

Mezinárodně vyhlášené konkurzy na obsazení míst doktorandů nám dosud připadají neobvyklé a cizí, ale ve světě, k němuž se hlásíme, jsou velmi běžné (obsazují se tak i vedoucí vědecko-pedagogické pozice na VŠ). Umožňuje internacionalizaci univerzit přírodním způsobem. Otázka je, zda pro ně máme dostatečně příznivý právní rámec a jsme-li tuto míru otevřenosti vysokých škol připraveni přijmout a podporovat.

M. Hejtmánek

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

UP má další nové docenty a absolventy doktorských programů

Ve čtvrtek 4. 4. se v aule FF UP uskutečnila slavnostní promoce absolventů doktorských studijních programů Filozofické, Pedagogické, Přírodovědecké a Lékařské fakulty UP. Diplom oprávněující přednášet na vysoké škole obdrželo také šest nových docentů. Rektorka UP prof. J. Mačáková ve svém projevu opět připomněla, jak je důležité, aby co nejvíce mladých vědeckých pracovníků zůstávalo na vysokých školách, a omladilo tak stárnoucí pedagogický sbor. Rovněž vyjádřila přání vidět v budoucnu mezi nově jmenovanými docenty alespoň jednu ženu.

Na slavnostních aktech byli promováni tito **absolventi doktorského studijního programu** (v závorce za jménem uvádíme obor a fakultu): **MUDr. L. Hrabálek, Ph.D.** (chirurgie, LF); **Mgr. V. Kotala, Ph.D.** (lékařská biologie, LF); **Mgr. I. Dedková, Ph.D.** (románské jazyky, FF); **PaedDr. F. Havelka, Ph.D.** (teorie a dějiny hudby, FF); **Mgr. R. Pavličková, Ph.D.** (české a slovenské dějiny, FF); **PhDr. S. Schneiderová, Ph.D.** (český jazyk, FF); **Mgr. R. Tichý, Ph.D.** (obecné dějiny, FF); **Mgr. J. Uvířová, Ph.D.** (román-

ské jazyky, FF); **Mgr. K. Válová, Ph.D.** (pomocné vědy historické, FF); **Mgr. M. Voždová, Ph.D.** (románské jazyky, FF); **RNDr. V. Ducháč, Ph.D.** (zoologie, PřF); **Mgr. D. Hedererová, Ph.D.** (botanika, PřF); **Mgr. J. Hodurková, Ph.D.** (botanika, PřF); **Mgr. J. Hrbáč, Ph.D.** (fyzikální chemie, PřF); **Mgr. P. Jeziorský, Ph.D.** (ekologie, PřF); **Mgr. P. Kočárek, Ph.D.** (ekologie, PřF); **Mgr. L. Machala, Ph.D.** (přístrojová fyzika a metrologie, PřF); **RNDr. J. Měkoto-vá, Ph.D.** (ekologie, PřF); **Mgr. R. Seifried, Ph.D.** (organická chemie, PřF); **Mgr. M. Veselý, Ph.D.** (zoologie, PřF); **MUDr. M. Brízová, Ph.D.** (antropologie, PdF); **Mgr. I. Hamplová, Ph.D.** (speciální pedagogika, PdF); **Mgr. D. Jarošová, Ph.D.** (antropologie, PdF); **Mgr. M. Kaniová, Ph.D.** (speciální pedagogika, PdF).

Dále převzali jmenovací dekrety **noví docenti**, kteří se habilitovali na Lékařské fakultě, Filozofické fakultě, Přírodovědecké fakultě a Pedagogické fakultě UP (v závorce za jménem uvádíme obor habilitace): **doc. MUDr. R. Havlík, Ph.D.** (chirurgie); **doc. MUDr. J. Klein, Ph.D.** (chirurgie); **doc. MUDr. J. Rajčáni, DrSc.** (lékařská mikrobiologie); **doc. PhDr. S. Pastýřík, Ph.D.** (český jazyk); **doc. RNDr. J. Hlaváč, Ph.D.** (organická chemie) a **doc. PhDr. J. Sekera, CSc.** (pedagogika).

-red-, foto -dan-

Odborná porota posoudí studentské literární práce

Celkem 79 soutěžních prací označených „Literární soutěž“ došlo na adresu sekretariátu rektorky UP ke dni 2. 4. 2002, tedy po definitivní uzavěře 8. ročníku soutěže vyhlášené pro studenty UP v oborech poezie, prózy a dramatu. Letos se do soutěže přihlásili tvůrci 44 prozaických, 30 básnických a pěti dramatických textů. Jejich úroveň nyní posoudí odborná porota, která vybere v každé kategorii tři nejlepší díla, jejichž autoři získají peněžitou odměnu (2000, 1500 a 1000 Kč). Jako součást slavnostního vyhlášení vítězů na konci května je připravováno setkání autorů s posuzovateli jejich práce.

Došlé soutěžní příspěvky do Literární soutěže 2002 předal kancléř UP PhDr. T. Hrbek (na snímku), PhDr. P. Hanušková, Ph.D. (Katedra bohemistiky FF UP), předsedovi odborné komise.

-red-, foto -tj-

Z redakční rady Žurnálu UP

Schůze redakční rady Žurnálu UP se konala 27. 3. na Katedře ekologie a životního prostředí PřF UP. Po zhodnocení posledních čísel univerzitního týdeníku informoval vedoucí katedry doc. B. Šarapatka o aktivitách svého pracoviště a přislíbil článek do Žurnálu UP.

-red-

Zasedal Akademický senát UP

Ve středu 27. 3. zasedal Akademický senát UP. Akademický senát UP schválil navržené poplatky za studium na UP a vyšší poplatků spojených se studiem při překročení standardní doby studia pro akademický rok 2002/2003. Poplatek za přijímací řízení bude činit 550 Kč, poplatky za překročení standardní doby studia se budou podle koeficientu náročnosti pohybovat od 2800 Kč do 8000 Kč za měsíc.

AS UP projednal předložený materiál *Současnost a budoucí rozvoj UP z pohledu dislokace*, který připravil kvestor UP; tento dokument byl schválen jako základní koncepce rozvoje UP v oblasti nemovitého majetku.

AS UP schválil novelizovanou přílohu č. 2 Statutu UP – Seznam akreditovaných studijních programů. Dále schválil upravenou změnu Statutu a Organizačního řádu FF UP v souvislosti se zřízením nového pracoviště – Institutu pro technologii podnikání ve společnosti.

AS UP neschválil předložený Studijní a zkušební řád Právnické fakulty UP a doporučil vedení PF UP, aby daná specifika ve studiu na fakultě řešilo opatřením děkana.

Ze zasedání Akademického senátu UP vybrala

-ano-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Studenti tlumočili na francouzsko-českých ekonomických dnech

Ve dnech 28. – 29. 3. se v rámci Francouzských dnů uskutečnily v KD Sidia také *Francouzsko-české ekonomické dny*. Obchodního setkání českých a francouzských podnikatelů a organizací se aktivně zúčastnili i někteří studenti oboru francouzský jazyk – ekonomie. S pověřením Kabinetu aplikované ekonomie FF UP se podíleli na tlumočení pro olomouckou hospodářskou komoru, a měli možnost si tak vyzkoušet, co budou za pár let možná dělat jako svou profesi. Kromě současných studentů bylo možné na této akci potkat i absolventy tohoto oboru, a to již jako zástupce francouzských firem podnikajících v Česku.

-fra-

O Evropské unii se můžete dozvědět i na UP

Ve středu 3. 4. se v budově Krajského úřadu Olomouckého kraje uskutečnil seminář nazvaný *REIS – rozšíření informačních center do dalších míst Olomouckého kraje*. Cílem semináře, jehož se zúčastnili představitelé místních samospráv, bylo seznámit přítomné s činností REIS v Olomouci a inspirovat je ke zřizování místních evropských informačních středisek (MEIS).

Semináře se zúčastnili hejtman Olomouckého kraje Ing. J. Březina, K. von Schnürbein, členka Delegace Evropské komise v ČR, RNDr. L. Zahradníček a Ing. L. Steinhübel z odboru komunikační strategie Ministerstva zahraničních věcí ČR a Mgr. M. Štainer, předseda koordinační rady REIS v Olomouci.

Síť Regionálních evropských informačních středisek vzniká v rámci komunikační strategie ČR před vstupem do EU za podpory Ministerstva zahraničních věcí ČR. K dnešnimu dni v naší republice pracuje 16 takovýchto středisek. REIS poskytují veřejnosti

informace týkající se EU a procesu přistoupení ČR do EU a dále umožňují občanům účast na projektech financovaných z prostředků EU. Činnost REIS pro Olomoucký kraj byla zahájena v druhé polovině roku 2001 Statutárním městem Olomouc ve spolupráci s Krajským úřadem, Univerzitou Palackého a vzdělávacím a poradenským sdružením EDUKOL. REIS sídlí v podloubí radnice na Horním náměstí.

Vedle hlavního sídla REIS bylo zřízeno detašované pracoviště v prostorách Katedry politikologie a evropských studií FF UP, kde je k dispozici počítač s bezplatným přístupem na internetové stránky týkající se EU. Informace k dané problematice poskytuje také člen katedry dr. D. Marek v konzultačních hodinách pro veřejnost (každé pondělí od 10 do 11 hod.).

Další informace o REIS naleznete na stránkách www.olomoucko.cz/reis.

-ano-

Bdělé snění: osm umělců z Walesu

V úterý 2. 4. byla v olomoucké Galerii Caesar zahájena výstava s názvem *Bdělé snění/Dreaming Awake*, na níž se představuje osm umělců z Walesu: I. Bala, K. Bayliss (na snímku), W. Brown, T. Goble, C. Hicks-Jenkins, R. Moss, J. Mykisa, B. Mitchell. Výstava, kterou pořádá Galerie Caesar ve spolupráci s Katedrou výtvarné výchovy PdF UP a Informačním centrem UP, je instalována v Galerii Caesar a v Galerii Zbrojnice. Vernisáž provázela autorská čtení D. Greensladea a D. Whooley a vystoupení waleské hudební skupiny *Boys from the Hill*; doprovodný program doplnily také koncert v U-klubu a Dny waleské kuchyně.

-red-, foto -tj-

Zdroj velkých peněz

Chcete se k němu dostat a posílit své pracoviště finančně? Hledáte možnosti mezinárodní spolupráce? Chcete zjistit, zda je váš výzkum kompatibilní s tématy, která řeší a podporuje Evropská unie? Ptejte se na 6. rámcový program EU pro léta 2002–2006, na jeho účel a podmínky. Zapojit se mohou jednotlivci, školy univerzity, podniky aj., pokud přispívají k řešení problémů celoevropského významu v oblasti výzkumu a vývoje nových technologií a výrobků. Regionální kontaktní organizace (RKO) v objektu CITT UP vám poskytnou informace o struktuře programů, o možnostech do programů se zapojit, o výzvách pro podávání projektů, o informačních zdrojích i kontaktech, zajistí také dokumentaci pro přípravu projektů. Pro orientaci uvádíme podprogramy letos končícího 5. rámcového programu EU:

Kvalita života a zacházení s živými zdroji: posílení výzkumu zaměřeného na zdraví, kvalitu života, produkci zdravých potravin, obnovu životního prostředí, zajištění zdraví ve stáří a prodloužení nezávislého života seniorů a další.

Uživatelsky přátelská informační společnost: analýza a hodnocení sociálních a ekonomických vlivů nových technologií na společnost, zlepšování a rozvoj multimedií atd.

Konkurenceschopný a udržitelný růst: spolupráce průmyslu s výzkumem, zajištění špičkových technologií, uplatnění inovací, socioekonomické problémy a další.

Energetika, životní prostředí a trvalý rozvoj: snižování dopadu lidské činnosti na životní prostředí při současném zabezpečení energetických zdrojů neustále se rozvíjejících ekonomik, růst prosperity a konkurenceschopnosti v Evropě.

Z Univerzity Palackého jsou v končícím 5. programu EU projekty prof. A. Lebedy a doc. M. Mašláňe (oba z PŘF UP) a dalších osm projektů je ve fázi hodnocení.

Projekt je nutno předložit až na základě centrálně vyhlášených výzev. Je nepravděpodobné, že výzvy budou v období 2002 až 2006 orientovány na zcela jiná témata, vzhledy ta dosavadní jsou stále vysoce aktuální.

Kontaktní adresa: RKO CITT UP, Šlechtitelů 11, 773 71 Olomouc, tel. (fax) 068/5221882, e-mail: pecniko@rupnw.upol.cz nebo pokoma@rupnw.upol.cz. K dispozici je vědeckotechnický katalog – prezentační CD-ROM.

-mh-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Cena za farmacii a Cena za farmakoekonomiku 2002

V letošním roce se koná již čtvrtým rokem soutěž o *Cenu za farmacii* a prvním rokem soutěž o *Cenu za farmakoekonomiku* vypsána společností Aventis Pharma a Francouzským velvyslanectvím v Praze. Každá z obou cen zahrnuje jednak částku 60 000 Kč věnovanou společnosti Aventis, tak i stipendium na dvouměsíční stáž udělené Francouzským velvyslanectvím. Účastnit se mohou studenti univerzit, vysokých škol a ústavů Akademie věd ČR, kteří splňují následující podmínky: jsou občany České republiky; ukončili vysokoškolské vzdělání; jsou zapsáni k doktorandskému studiu; neobhájili svou doktorandskou dizertační práci před 1. lednem letošního roku; nerealizují výzkum pro Aventis a již publikovali vědecký článek v mezinárodním časopise. Je prestiží Univerzity Palackého, aby se této soutěže účastnila. Termín pro zaslání dokumentace vědeckému oddělení Francouzského velvyslanectví v Praze je pro účastníky **30. duben 2002**. Veškeré podrobnosti, ale i pomoc při přípravě přihlášky do obou soutěží jsou u koordinátora soutěže na UP, prof. V. Šimánka, Ústav lékařské chemie a biochemie LF, tel/fax 5632302, vilim@tunw.upol.cz.

-viš-

Pozvánka

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení České republiky zve na přednášku *Syntaktická anotace textů v Českém národním korpusu*, kterou proslavil prof. P. Sgall, DrSc. (UK Praha). Přednáška se koná ve středu 17. 4. 2002 v 16.30 hod. v posl. 7, FF UP (Křížkovského 10). Úvodní slovo: prof. M. Komárek, DrSc.

Hosté vítáni.

-beb-

HABILITACE A PROFESURY

Pedagogická fakulta UP

Děkan a Vědecká rada PdF UP zvou všechny zájemce na habilitační přednášku **PhDr. Heleny Grecmanové, CSc.**, odborné asistentky Katedry pedagogiky s celoživotní působností PdF UP, s názvem *Aplikace projektu kritického myšlení jako možnost zkvalitnění vyučovacího klimatu*. Přednáška se koná v rámci **habilitačního řízení v oboru pedagogika** v průběhu veřejné části zasedání Vědecké rady PdF UP dne 16. 4. 2002 ve 14 hod. Jednání Vědecké rady probíhá v aule PdF UP, přízemí hlavní budovy na Žižkově nám. 5.

Předložená habilitační práce má název *Jak prožívají studenti a učitelé gymnázia vyučování*.

Habilitační komise: předseda – prof. Z. Helus, DrSc. (PdF UK Praha), prof. J. Kolučková, DrSc. (FTK UP), prof. V. Švec, CSc. (PdF MU Brno), doc. R. Smahel, Th.D. (CMTF UP), doc. S. Střelec (PdF MU Brno).

Oponenti: prof. M. Chráska, CSc. (PdF UP), doc. B. Kraus, CSc. (PdF Univerzity Hradec Králové), doc. J. Semrád, CSc. (ČVUT Praha).

Ve stejný den bude na zasedání Vědecké rady PdF UP v 15.45 hod. zahájeno **řízení ke jmenování profesorem pro obor antropologie doc. RNDr. Zbyňka Šmahela, CSc.**, z Katedry antropologie a genetiky člověka PŘF UP Univerzity Karlovy v Praze, který pronese veřejnou přednášku na téma *Česká antropologie na přelomu tisíciletí – perspektivy*.

Komise pro jmenovací řízení: předseda – prof. M. Dokládal, CSc. (LF MU Brno), prof. S. Komenda, DrSc. (LF UP), prof. M. Pospišil, CSc. (PŘF UK Bratislava), doc. J. Krátoška (PdF UP), doc. M. Prokopec, DrSc. (SZÚ Praha).

Písemná stanoviska k návrhu vypracovali prof. E. Vlček, DrSc. (emeritní profesor 1. LF UK Praha), prof. M. Fára, DrSc. (emeritní profesor UK Praha) a prof. E. Strouhal, DrSc. (1. LF UK Praha).

-pdf-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Nadační fond prof. Augusta Bayera

Nadační fond prof. A. Bayera – nezisková organizace nazvaná po vynikajícím biologovi a zakladateli Dendrologického ústavu na Lesnické fakultě VŠZ v Brně – vypisuje veřejnou soutěž: 1. o nejlepší bakalářskou práci s ekologickým zaměřením a práci k souborné zkoušce na LDF; 2. o nejlepší diplomovou práci s ekologickým zaměřením; 3. o nejlepší studentský vědecko-výzkumný záměr (doktorandská práce, diplomová práce) s ekologickým zaměřením.

Přihlášky do soutěže mohou poslat autoři, školitelé, konzultanti nebo oponenti.

Přihlášky zaslávejte na adresu: Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Zemědělská 3, 613 00 Brno.

Ceny: 2000 Kč – za nejlepší bakalářskou práci či práci k souborné zkoušce na LDF, 2.–3. místo věcný dar; 3000 Kč – za nejlepší diplomovou práci, 2.–3. místo věcný dar; 2×5000 Kč na podporu realizace nejlepších studentských vědecko-výzkumných zájmů.

Termín odevzdání přihlášek je **31. 5. 2002**.

Další informace podá dr. P. Maděra, tel.: 05/45134060, e-mail: petmad@mendelu.cz.

-red-

Děkan Přírodovědecké fakulty UP vypisuje výběrové řízení

na obsazení následujících míst:

– vedoucího Katedry geoinformatiky; požadavky: profesor nebo docent v oboru, hlavní pracovní poměr na UP, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.;

– vedoucího Katedry buněčné biologie a genetiky; požadavky: profesor nebo docent v oboru, hlavní pracovní poměr na UP, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.;

– docenta informatiky; požadavky: habilitace nebo jmenování docentem, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.;

– docenta biochemie; požadavky: habilitace nebo jmenování docentem, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.;

– na dvě místa docentů v oboru botanika se zaměřením na cytogenetiku a molekulární biologii; požadavky: habilitace nebo jmenování docentem, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.;

– odborného asistenta geologie; požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, předpoklady pro pedagogickou a vědecko badatelskou činnost, občanská bezúhonnost;

– odborného asistenta pro obor geografie; požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, předpoklady pro pedagogickou a vědecko badatelskou činnost, občanská bezúhonnost;

– odborné asistenty a asistenty informatiky v následujících odborných zaměřeních: softwarové inženýrství, DTP a prezentace, informační a distribuované systémy, počítačová grafika, metodika a didaktika VT;

– asistenta pro obor informatika; požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, předpoklady pro pedagogickou a vědecko badatelskou činnost, občanská bezúhonnost;

– asistenta pro obor fyzika; požadavky: vysokoškolské vzdělání v oboru, předpoklady pro pedagogickou a vědecko badatelskou činnost, občanská bezúhonnost.

Předpokládáný nástup: 1. 9. 2002 nebo podle dohody dříve.

Přihlášku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní oddělení PŘF UP, tř. Svobody 26 Olomouc 771 46.

-prf-

AFO 2002 „... a co dál, dokumente?/What's Up, Doc?“

AFO letos nastaví různé tváře

Termín konání Academia filmu Olomouc se již závratným tempem přibližuje. Festival letos pro své diváky opět připravil pestrou nabídku dokumentární a multimediální tvorby. Během posledního dubnového týdne tak na zájemce o filmové umění čekají v Divadle hudby, v kině Central a v Besedním sále Muzea umění projekce zhruba sto padesáti filmových titulů ze všech koutů světa.

AFO polské

Jedinečnou a neopakovatelnou příležitostí se jistě pro festivalové obecenstvo stanou programové bloky prozaicky nazvané **To nejlepší z polského dokumentu**, které díky laskavé podpoře Polského institutu v Praze představí filmy z proslulé poválečné dokumentární produkce režisérů K. Karabasze, E. Skórzewského, M. Piwowského a dalších. Kolekci snímků, které se často označují jako **Zlatá série polského dokumentu**, poskytl pro letošní ročník AFO Filmový archiv ve Varšavě. K vidění budou v rámci dvou projekčních bloků v kině Central ve dnech 23. 4. od 14.30 hod. a 24. 4. od 12 hod. K prezentaci díla svých kolegů přispěje polský dokumentarista M. Łoziński, který do Olomouce přijede převzít **Cenu za přínos dokumentárnímu filmu AFO**. Jeho tvorba se představí ve dvou programových blocích a diváci mohou navíc za přítomnosti autora během závěrečného předávání cen AFO v neděli 28. 4. od 15 hodin v kině Metropol shlédnout jeho novější filmy **Autoportrét** a **Vzpomínám**.

AFO osobních zpovědí

Filmový program festivalu tentokrát nabídne řadu významných děl světové dokumentaristiky, přínášejících zpovědi lidí s nejrůznějšími osudy. Portrét proslulého britského filmaře, „básníka dokumentu“ H. Jenningse s názvem **Muž, který naslouchal Británii**, je dílem oscarového režiséra K. Macdonalda. Tento mladý Brit, oceněný zlatou soškou americké filmové akademie za svůj předešlý dokument **Jeden zářijový den** o teroristickém útoku během mnichovské olympiády v roce 1972, dokonce projevil zájem během letošního

ho festivalu navštívit Olomouc. Možná se s ním setkáte na projekci snímku dne 25. 4. od 17.30 hod. v kině Central.

Na letošním festivalu nebudou chybět ani dokumenty zpracované netradičními uměleckými postupy. Jedním z těch poutavých je i snímek kanadského režiséra K. Selezena **Pisně mládí**. Vypráví příběh slepého harmonikáře Kosti, který hraje na ulicích Oděsy, aby uživil svou rodinu (25. 4. od 9 hod. v kině Central). Film s názvem **Exprmntl KBH** autorů A. Růžičkové a M. Čiháka je zase záznamem hořké i komické zkušenosti několika českých emigrantů žijících dnes v Dánsku (25. 4. od 17.30 v kině Central). Objevíte zde i snímky o mnohdy nesnadných osudech žen v různých částech světa. Film rakousko-francouzského režiséra Huberta Saupera **Příběhy ženského rodu** zkoumá příčiny a následky domácího násilí páchaného na francouzských ženách (26. 4. od 12 hod. v Besedním sále MU). Britsko-pákistánský film s názvem **Příběh tanečnice Naheed** je zase ohlédnutím za životní dráhou umělkyně, která se nikoli vlastní vinou ocitla v bludném kruhu politiky (režie B. Sarwar, 26. 4. od 17.30 v kině Central). Belgičtí tvůrci J.-Ch. L'Ami a F. Piot zachycují ve svém dokumentu **Je v tom jeden malý háček** (režisér L'Ami snímek osobně uvede dne 26. 4. ve 12.00 v kině Central) tragický dopad katastrofálních sesuvů půdy ve Venezuele na příkladu rodiny, která se nedokázala pasivně smířit se svým osudem. (Pokračování příště)

P. Peč, tiskový mluvčí AFO 2002

UNIVERZITNÍ PRACOVNÍŠTĚ INFORMUJÍ

Osmý seminář Společenství pro studium hlasu a řeči

Mnozí si jistě připomenou přeplněnou zasedačku „U-1“ na FF UP, kdy se zde konal 6. seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči. Tehdy jsme si mohli vyslechnout přednášku prof. J. Syky, DrSc., ředitele Ústavu experimentální medicíny AV ČR, na téma plasticity mozku a vývoje řeči. Nyní se připravuje opět už 8. seminář GSVS. Na jeho programu budou následující sdělení: o XII. celostátních foniatrických dnech Evy Sedláčkové pořádaných v loňském roce naší lékařskou fakultou, o reedigovaném dvoudílném tréninkovém programu na CD-ROMu pro výchovu řeči dětí „Opakujte, děti se mnou ...“, o současném náhledu na fyziologii slyšení, rozdílném kmitání hlasivek falsetem a modálem, změnách poloh hrtanu při fonaci, o mezioborových souvislostech při studiu hlasu a řeči, o Českém národním korpusu – pomůcce pro lingvisty i nelingvisty – a o multimediích. Seminář se bude konat **17. 4. od 14 hod.** Jedním z jeho sponzorů je z pohledu sponzoringu kolegiálně loajální pardubická firma Stapro, s. r. o., jejíž exotické aktivity jsou navýsost záslužné. Na podzim, ve dnech 30. 11. a 1. 12. bude ve spolupráci s odborem informatiky MZ ČR a SR, Asociací českých a moravských nemocnic a Asociací fakultních nemocnic pořadatelem Konference INMED 2002, která se má konat v Pardubicích. Konference bude pojednávat o zdravotnických informačních systémech a bude určena mimo jiné i vysokému školství. V kulturním přídavku se můžeme těšit na umělecký přednes R. Máhrly, herce olomouckého divadla, doprovázeného sestrami Fridrichovými, Mgr. K. Raueovou na klavír a Mgr. Z. Fridrichovou na housle.

Doc. J. Pešák, LF UP

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti svých životních jubilej obdrželi 28. 3. 2002 stříbrné medaile Za zásluhy o rozvoj UP Ing. Antonín Zatloukal z oddělení rozvoje a řízení RUP (na snímku vlevo) a ředitel Centra výpočetní techniky UP RNDr. František Zedník (na snímku vpravo). Oceněným blahopřála rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc.

-red-, foto -fj-

MINIREPORTÁŽ**Z kurzu dramaterapie**

Které z metod patří, či nepatří do dramaterapie? Takový úkol postavil před studentky oboru speciální pedagogika vedoucí semináře dramaterapie doc. M. Valenta. Jak sám uvedl, dramaterapeutických metod a škol je mnoho. Svě studenty seznamuje pouze s některými z nich. První na programu je tzv. volná improvizace. Dívky stojí v kruhu, jedna z nich pohybem ztvárňuje smyšlenou situaci, ostatní po ní vše opakují. Vedoucí funkci poté přebírá jiná dívka a vše se opakuje. Tato technika procvičuje empatii a odpovědnost v týmu. Následuje technika pracovního pojmenovaná chůze – studentky se brodí imaginární

vodou, zmrzlinou a skáčou přes kameny. Parafraze na Bernsteiny *Zraloky* a *Tryskáče* má posílit asertivitu. V „galerii emocí“ dívky postupně ztvárňují uvolnění, stres, radost, úzkost, souznění a touhu – metoda směřující k uvědomování si sebe sama a obnovy potlačovaných citových projevů. Meditativně-imaginární výstup na horu absolvují studentky v poloze ležmo. Svůj nejintenzivnější pocit mají zaznamenat na papír. Využívám volné chvíli k rozhovoru s vedoucím kurzu doc. M. Valentou:

Dramaterapie patří do skupiny paradivadelních aktivit, kam se řadí také např. výchovná dramatika – obor připravující odborníky pro práci s dětmi v dramatických kroužcích, jenž má v České republice velkou tradici. Dramaterapie patří k mladým oborům nejen u nás, ale i ve světě. Na Pedagogické fakultě UP se od minulého roku vyučuje v rámci oboru speciální pedagogika, pro zájemce je pořádán také distanční třísemestrální specializační kurz dramaterapie. Výuka dramaterapie probíhá ve specializované učebně v Purkrabského ulici.

V současnosti dochází k jistým koncepčním změnám oboru speciální pedagogika. Vedle výchovné oblasti má obor připravovat odborníky rovněž ve sféře terapeutické. Do ní patří tzv. expresivní formy psychoterapie, jimiž jsou arteterapie, muzikoterapie, biblioterapie, taneční terapie s pohybovou terapií a dramaterapie. První tři zmíněné podoby expresivní terapie již našly své místo v profesní přípravě psychologů či speciálních pedagogů (arteterapie má dokonce své samostatné oborové studium na Peda-

gogické fakultě v Českých Budějovicích), dramaterapie si je zatím hledá.

Dramaterapii lze uplatnit v práci s mentálně postiženými v ústavěch, speciálních a zvláštních školách, v práci s geriatrickými klienty, s vězni, s duševně nemocnými – psychotiky a neurotiky. Velkou cílovou skupinou jsou drogově závislí. Pracuje se ve skupinách, pouze výjimečně je dramaterapie uplatňována individuálně (např. při léčbě postraumatického syndromu).

Doc. Valenta absolvoval několik stáží na zahraničních univerzitách a navázal spolupráci s Katedrou léčebné pedagogiky bratislavské univerzity či s Vysokou školou kreativního dramatu v Holandsku, jejíž dva pedagogové by měli v rámci programu SOCRA-TES v Olomouci vyučovat. Dále Katedra speciální pedagogiky spolupracuje v této oblasti se sdružením pomoci drogově závislým „Podané ruce“ či s břevnovským sanatoriem pro duševně nemocné FOCUS, které jako jediné pracoviště v ČR zaměstnává dramaterapeuta na plný úvazek.

A. Novobilská, foto -dan-

NA PULTECH KNIHKUPECTVÍ**Knižní tipy**

Tento týden nabízí *Knihkupectví Studentcentrum* jako doplňkovou literaturu studentům mimo jiné i následující tituly:

Albert Ellis: *Trénink emocí. Práce s emocemi na základě racionálně emoční terapie* (Portál),
V. P. Berkov: *Současné germánské jazyky* (Karolinum),
Jana Nechutová: *Středověká latina* (KLP),
Pavla Horská: *Zrod velkoměsta. Urbanizace českých zemí a Evropa* (Paseka),
Kolektiv autorů: *Vertikální nostalgie. Olomoucká literární a umělecká scéna 90. let a současnosti* (Votobia).

Kompletní aktuální nabídku naleznete na www.studentcentrum.cz.

-red-

**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ****Stručně**

Na téma **Projekt Maribor (0 moderním sakrálním umění)** besedovali 10. 4. v přednáškovém sále Centra Aletti se studenty J. Jemelka a O. Oliva.
***

V rámci pomoci univerzitě v Příštině bylo ve Vydavatelství UP vytištěno **300 ks skript v albánském jazyce**. Náklady byly hrazeny z daru Ch. Merrilla.
***

Divadelní skupina **KAMASIJEDTE** uvádí ve středu 24. 4. v 19.30 v DDM svou (rekreologickou) hru **Musime se domluvit**. Vstupné: „mňamka“ (koláčky, buchty... třeba i vlastní výroby).
-red-

Soutěž o nejkrásnější vysokoškolačku ČR 2002

Zasluhou studentů Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně proběhne letos vůbec první volba nejkrásnější vysokoškolačky České republiky. Akce **Miss Academia ČR 2002** se uskuteční 17. 4. ve Velkém kině ve Zlíně (začátek 19.30 hod.).

Mezi dvanáct finalistek, které prošly vítězným předkolem, postoupily reprezentantky šesti vysokých škol v ČR, mezi nimi také dvě studentky Pedagogické fakulty UP **E. Machů** (obor učitelství pro II. stupeň ZŠ, český jazyk a hudební výchova) a **L. Mačková** (obor učitelství odborných předmětů pro střední zdravotnické školy).

Další informace jsou k dispozici na adrese www.missacademia.cz.

-red-

Letní tábory s Harrym Potterem

Akademik sport centrum UP pořádá **Letní tábory s Harrym Potterem** pro děti od 6 do 13 let.

I. turnus: 6. – 17. 7. 2002, II. turnus: 17. – 28. 7. 2002.

Program: Dobrodružství, čáry a kouzla ve světě Harryho Pottera, výpravy, táboráky, malování, zpívání a další.

Místo: Penzion „ROHÁČ“ Karlov (Jeseníky).
Cena: 2990 Kč (ubytování, strava pětkrát denně, ceny, bazén, program, doprava, nákup materiálu, instruktory).

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyroubalová, tel: 068/563 64 52, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz.

-red-

Zlatokopové 2002

Akademik sport centrum UP pořádá v termínu od 6. do 15. 7. 2002 letní tábor pro mládež (13–16 let) s názvem **Zlatokopové 2002**.

Místo: Chata Barborka (Jeseníky).
Program: Trénování zlatokopekých dovedností, bojové hry, výpravy za zlatými valouny, dobývání pevnosti, severské vánoce, táboráky a další dobrodružství.

Cena: 2900 Kč (ubytování, plná penze, program, doprava, materiál, instruktory).

Informace a přihlášky: Mgr. H. Vyroubalová, tel: 068/563 6452, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz.

-red-

Nabídka z Horního údolí

Horský hotel „Pod Příčinou“ nabízí pobyty v chráněné oblasti Jeseníky (nedaleko rezervace Rejvíz a Zlatých Hor).

Ubytování je možné ve dvou budovách ve dvou-, tří-, čtyř-, šesti- a desetiúžkových pokojích; **stravování** nabízí hotel ve vlastní restauraci. Pro školní zájezdy a větší skupiny jsou poskytovány individuální ceny.

Další služby: Vlastní vlek, restaurace, sauna s bazénem, tělocvična, hřiště, kulečnické stoly, půjčovna kol, možnost využití průvodce.

Kontakt: www.horniudoli.cz, tel. 0603/217611, fax: 068/5341999 – p. Juráš; tel., fax: 0645/45345 – p. Varga; e-mail: ivo.juras@quick.cz.

-red-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Analýza DNA chromozomu Y

Mezi 23 lidskými chromozomy je chromozom Y sice tím nejmenším, ale jeho význam je velký a velmi specifický. Kdyby se našel jediný muž bez chromozomu Y v buňkách svého těla, otrásla by se genetika v samých základech. Jenže taková falzifikace chromozomové teorie dědičnosti nenastane, protože právě a jedině v DNA chromozomu Y jsou geny určující mužské pohlaví: zajišťují vývoj mužského fenotypu, tvorbu mužského pohlavního hormonu (testosteronu) v buňkách základu varlat lidského zárodku a kódují protein regulující vývoj spermií. V Y chromozomu jsou ovšem ještě další geny – tedy sekvence nukleotidů DNA, kódující více než deset různých proteinů s rozmanitými biologickými funkcemi. Navíc jsou tam ještě takové sekvence, po jejichž významu a funkci se teprve pátrá.

V DNA laboratoří Ústavu lékařské genetiky a fetální medicíny LF UP vyšetřují sekvence chromozomu Y RNDr. R. Vrtěl a Mgr. R. Vodička. Požádali jsme je, aby o své práci pověděli čtenářům Žurnálu UP.

Proč se Y chromozom vyšetřuje?

Vyšetřování bylo původně zavedeno pro prenatalní stanovení pohlaví a účely identifikace. Přítomnost Y chromozomu v buňkách plodu nebo kdykoli později u novorozenců, dětí i dospělých svědčí o tom, že vyšetřovaná osoba je geneticky mužského pohlaví. S rozvojem molekulárních metod mimořádně vzrostl zájem o nukleotidové sekvence tohoto chromozomu. Byly zde odkryty mutace, které jsou zodpovědné za mužskou sterilitu. Vyšetřováním těchto delečních mutací se u nás zhostila na výbornou studentka doktorského studia Mgr. Kolářová. Ukázalo se, že analýza Y specifických sekvencí má velký význam také v prevenci nádorového onemocnění gonád

(gonadoblastomu) u některých pacientek s Turnerovým syndromem (TS).

Co je to za syndrom?

Vyskytuje se u jedinců, kteří v buňkách svého těla nemají dvojici pohlavních chromozomů, ale mají tu jen jeden X chromozom. Klinicky jde o mnohočetné postižení anatomické a fyziologické, především o vývojovou poruchu (dysgenezi) gonád.

Jak se to může stát?

Jedna z příčin může být chyba v chování chromozomů v procesu vývoje vajíčka: takové vajíčko má všechny chromozomy somatické (autozomy, celkem 22) kromě chromozomu pohlavního, který do vajíčka nevstoupil, a proto v něm chybí. Při oplodnění vnese spermie do vajíčka kompletní sadu 23 chromozomů včetně jednoho X. Oplodněné vajíčko – zygota tedy obsahuje 45 chromozomů místo běžného počtu 46. Protože dělením zygoty vznikají všechny buňky a tkáně vyvíjejícího se jedince, mají buňky jeho těla jen jeden pohlavní chromozom X. Jejich patologický karyotyp je 45, X, zatím co karyotyp normální je 46, XX. Tak se o tom píše v učebnicích genetiky. Existují však jisté záležitosti a odchylky.

Jaké?

Cytogenetické studie odhalily, že typický karyotyp 45, X má jen 40–60 % pacientek s TS, zatím co ostatní pacientky se vyznačují strukturální odchylkou (aberrací) X chromozomu, nebo mají ve svém těle kromě buněčných linií 45, X také linie s různým zastoupením strukturálně změněných pohlavních chromozomů. Z genetického hlediska jsou tedy mozaikou buněk chromozomálně odlišných. Tento stav nazýváme mozaicismus.

Z toho vyplývá, že ženy s TS mohou mít ve svých buňkách sekvence mužského Y chromozomu? Jak se tam mohou dostat?

Kóbr šlofci s flašó čechru*

Když se řekne Brno, vybaví se člověku před očima novogotická silueta Petrova, Brněnské veletrhy a výstavy, pevnost Špilberk, vysušení kapucini na Želném trhu nebo mamut v muzeu Anthropos. Když se řekne Brňáci, napadne snad každého hantec a spolu s ním třeba vyprávění Franty Kocourka o tom, jak Žanek Žižkově z Trocnovího u Sudoměře šeredně vybořil křížatý. Měli jsme to štěstí, že nám o hantecu, mluvě brněnských povalečů, zlodějíčků, pasáků a profesionálních karbaníků, přijela popovídat osoba přímo od fochu, tedy od fochu lingvistického – prof. M. Krčmová, CSc., (MU Brno) ve středu 3. dubna hoknula do placu v Jazykovědném sružení pár svých i cizích poznatků o fenoménu hantec.

Brnu se za císaře pána pro četné kulturní a ekonomické vazby na hlavní město mocnářství přezdívalo „předměstí Vídne“. Žili zde pospolu a celkem v míru Češi, Němci a Židé a již od poloviny 19. století se tu – na rozdíl od Olomouce, sevřené ještě v té době krutým pevnostním valů – rozvíjel průmysl. Je to paradoxní, ale právě tam, kde se hodně pracuje, bývá nejvíce „nefachčenků“, kteří se pak žijí porůznu (tj. hokčí většinou „nad rámec zákona“). Tím lépe, když se mohou skrýt v anonymitě velkoměsta. Svěbytné (a velmi početné) společenství takových individuí jednocených pobytem v Brně (resp. ve „Štátu“) se pak nazývalo „plotnou“.

Hantec se v prostředí brněnské plotny zrodil a byl také jakýmsi jejím tmelem, podmínkou její soudržnosti. V podobě hantecu jako mluvy se odrážela kulturní rozmanitost „plotniáckého“ prostředí – v hláskosloví a ve slovní zásobě jsou velmi výrazné vlivy hanáckých nářečí (zětra budó v hokně háky) a přechetné jsou výrazy vzniklé kolením a adaptací německých slov (např. šlohónt z něm. ausleihen „vypůjčit si“, posun významu je obecně znám; gábl „jídlo“ z něm. Gabelrühstück „pozdní snídaně podávaná zpravidla spolu s alkoholickými nápoji“ nebo

spíše „jídlo na stojáka“; retych „záchod“ podle německého retten „zachránit“). Časté jsou výpůjčky z romštiny (těžký love ve významu „peníze“), z hebrejštiny (kókmulošen „sofistikovaný“) a z mnoha dalších jazyků (zvláště v novější době – např. šlinda „skluzavka“ z anglického slide; fet „píjatička“ z francouzského fête „slavnost“). Celá tato podivuhodná konstrukce, opepřená typicky plotniáckou rozšafností a smyslem pro poetické a humorně odlehčené podání víceméně bídné reality, stojí na gramatickém podvozku obecné češtiny.

O pravém, nefalšovaném hantecu lze mluvit žel již jen v minulém čase. Ne že by se snad provalil Prygl (Brněnská přehrada) a plotna nestacíla vyběhnout na Špilce (vrch Špilberk) – byl to víchr dějin (první světová válka, zánik Rakouska-Uherska a počestění Brna, všeobecná pracovní povinnost za okupace, odsun Němců po r. 1945 a komunistický režim s povalečstvím jiného typu), který způsobil, že se brněnská plotna pozvolna vypařila. Hantec se stal pouhým folklorem, pěstovaným mnohdy i z důvodů komerčních. Stále vycházejí různé sborníčky textů v hantecu, amatérské slovníky a příručky (za všechny jmenujme Štát od Pavla „Čiči“ Jelínka) a herec M. Donutíl napodobuje hantec při vzpomínání na Frantu Kocourka, Rudiho Kovandu a na nejslavnější léta brněnského Divadla na provázku. Jednotlivá slova z hantecu zůstala v povědomí Brňanů i v povědomí širším (např. šalina, kilo, kraksna), ale opravdový hantec se už dávno – řečeno s jistou nadsázkou – zařadil po bok mrtvých jazyků typu latiny nebo staroslověnštiny. I přes svou nynější mrtvost je však hantec živoucím důkazem skutečnosti, že existence jazyka je podmíněna reálnou existencí společenství, které jej užívá.

O. Bláha, FF UP

* Překlad: Senkyř dírá s lahvi vodky (první verš písně v autentickém hantecu z doby po 1. světové válce – viz Jelínkův Štát).

Nejčastěji k poruše dochází mitotickou chybou v postzygotickém vývoji. V některých případech ke změně může dojít rekombinací, tj. vzájemnou výměnou částí chromozomu X a chromozomu Y během I. meiozy mužských pohlavních buněk. Bylo to prokázáno např. metodou FISH (fluorescenční in situ hybridizace DNA): Y sekvence umístěná v X chromozomu při této metodě specificky fluoreskuje a tím se „prozradí“.

Jaký význam má nález Y chromozomálních sekvencí u pacientek s TS?

Přítomnost těchto sekvencí je u pacientek s TS s buněčným mozaicismem rizikovým faktorem pro vznik nádoru (gonadoblastomu) v rudimentárních gonádách. Riziko je odhadováno na více než 30 %. Jestliže jsou Y sekvence u pacientky s TS prokázány, je to dostatečný důvod pro profylaktické operativní odstranění zbytků gonád. Z toho plyne, jak důležité je, aby laboratorní metody detekce Y specifických sekvencí byly co nejvíce citlivé, specifické a poskytovaly jednoznačné výsledky.

Která metoda tento požadavek splňuje?

Je to metoda založená na polymerázové řetězové reakci (PCR). Umožňuje rozpoznat většinu skrytých buněčných mozaik sekvencí Y chromozomu, které unikají rozlišovací schopnosti běžných metod cytogenetických.

V čem PCR metoda spočívá?

Předpokládá několik kroků. U pacientek s TS vyšetřujeme DNA bílých krvinek periferní krve a/nebo fibroblastů s cílem zjistit přítomnost Y specifických sekvencí ze tří oblastí: z oblasti SRY (kde je gen určující vývin varlete), z oblasti centromery (tj. místa, kde jsou ramena Y chromozomu spojena) a přímo z lokusu spojeného s rozvojem gonadoblastomu (lokus GBY). DNA izolujeme standardní technikou z krve, resp. z nádorové tkáně. Y specifické sekvence jsou pak amplifikovány (namnoženy) v přístroji pro PCR (termocyklu) spolu s kontrolními DNA sekvencemi a potom elektroforeticky rozděleny. Protože buněčné linie obsahující Y sekvence mohou mít v těle pacientky velmi nízké zastoupení, značíme PCR produkty fluorescencí. To nám umožňuje citlivěji detekovat a také kvantifikovat mozaikový výskyt Y specifických sekvencí.

K čemu toto vyšetření slouží?

Je podkladem pro správné klinické rozhodnutí a další medicínský přístup k pacientkám s TS.

Kolik pacientek s TS jste vyšetřili a kolik z nich bylo pozitivních na přítomnost sekvencí chromozomu Y?

V našem registru máme přes 140 pacientek s TS a stále jich přibývá. Velkou část ženských pacientek s TS mají v péči centra dětské endokrinologie v Praze, Olomouci a Ostravě, s nimiž Ústav lékařské genetiky a fetální medicíny LF UP spolupracuje. Ve sledovaném souboru byla přítomnost testovaných sekvencí odhalena u 17 pacientek.

Jak často se narodí dítě s TS?

Toto genetické onemocnění se vyskytuje v novorozenecké populaci s frekvencí 1 : 2 500 až 1 : 5 000.

Získali jste pro svůj výzkum grant?

Projekt analýzy Y specifických sekvencí v prevenci gonadoblastomu u pacientek s Turnerovým syndromem je řešen v rámci grantového úkolu IGA – NE 5892 – 3 a výzkumného záměru CEZ: J14/98: 151100006.

Publikovali jste už své výsledky?

Práce byla prezentována mimo jiné na XI. konferenci Evropské společnosti pro rakovinu (ECCO 2001) v Lisabonu. Výsledky práce byly použity také pro připravovanou monografii „Turnerův syndrom“ MUDr. J. Zapletalové a kol.

-mh-

ROZHOVOR

Zájem lidí pomáhat byl obrovský

Před měsícem skončila v Salt Lake City 8. zimní paralympiáda. Jednoho z účastníků české výpravy, PaedDr. Z. Janečku z Katedry aplikované tělesné výchovy FTK UP, jsem poprosila o krátký rozhovor.

Jak hodnotíte průběh paralympiády v Salt Lake City?

Přestože paralympiáda v Salt Lake City byla má první, tudíž nemohu srovnávat např. s Naganem, tak musím říci, že se mně velmi líbila. Kdybych ji měl hodnotit podle výsledků, tak si myslím, že jsme jako Česká republika dopadli velmi dobře. Osobně již několik let pracuji s reprezentačním týmem zrakově postižených sjezdařů jako vedoucí sekce sjezdového lyžování. V této disciplíně jsou závodníci rozděleni podle míry zrakového postižení do následujících kategorií: B1 – úplně slepí, B2 – středně vidící a B3 – nejméně postižení. Naše reprezentantky patří do třetí skupiny. A právě v této disciplíně jsme získali nejvíce medailí: Kateřina Teplá získala dvě zlaté medaile a jednu stříbrnou, Sabina Rogie vybojovala dvě bronzové medaile a benjamínkem týmu Klára Bechová se dvakrát umístila na pěkném šestém místě. Svě maximum odezdala i jediná zástupkyně běžecského lyžování Mirka Sedláčková. Takže z tohoto pohledu jsem spokojený.

Jak velká byla česká výprava?

Včetně doprovodu nás bylo jedenadvacet.

Jak se umístili ostatní sportovci?

Vedle zrakově postižených sjezdařů se paralympiády zúčastnili také tělesně postižení sjezdaři. Nejlépe se umístil Stanislav Lotka, který obsadil čtvrté místo v kategorii 6/8 (nadlokenní amputace ruky). Michal Nevrlka získal osmé místo v nejsilněji obsazené kategorii LW2 (vysoká nadkolenní amputace nohy). Takže i to považuji za velký úspěch.

Zúčastnil se paralympiády ještě někdo z FTK UP?

Fakulta tělesné kultury UP měla na olympiádě tři zástupce. Kromě mě ještě MUDr. R. Dvořáka z Katedry fyzioterapie a algoterapie, který byl lékařem výpravy, a studenta 4. ročníku oboru aplikovaná tělesná výchova T. Vyskočila, jenž je vodičem Kláry Bechové.

Kdo hradil naši výpravě cestu a pobyt?

Krytí paralympiády je vícezdrojové. Na jedné straně máme k dispozici státní prostředky, které jdou přes ČSTV, něco dává MŠMT ČR. Část prostředků nám poskytla SAZKA, a. s., velkou část prostředků pak zabezpečují sponzoři.

Díky paralympiádě jste měl možnost porovnat, jak se k lidem s postižením staví společnost u nás a ve Spojených státech ...

Je-li to práce s postiženými, všimám si detailů, které by někdo jiný zřejmě přehlédli. Například všechny autobusy v Salt Lake City, tedy nejen ty speciálně připravené pro paralympiádu, byly nízkopodlažní. U řidiče je plošina, přes níž může najet buď maminka s kočárkem, nebo vozíčkář. Kde je to nutné, jsou nápisy v Braillově písmu. Všude je vidět, že se pamatuje i na jinak disponované. Olympijský servis pro lidi s tělesným a zrakovým postižením, kteří se obtížně pohybují nebo nevidí, byl promyšlený do nejmenšího detailu. Bylo patrné, že se jedná o každodenní praxi.

Jaký byl o paralympiádu divácký zájem?

Na úvodním ceremoniálu bylo 47 000 diváků. U závěrečného neznám přesné číslo, ale bylo také vyprodáno. Na všech budovách visely velkoplášné billboardy. Salt Lake City je za normálních okolností klidné město a obě olympiády do něj takzvaně vnesly život. Dobrovolníků, kteří jsou nezbytní k zajištění průběhu paralympiády, bylo tolik, že se musel uspořádat konkurz. Zájem lidí pomáhat byl obrovský.

Rozhovor připravila

A. Novobilská

Je důležitější, jak člověk osud přijímá, než to, jaký ten osud je.

Wilhelm von Humboldt († 8. 4. 1835)

VZPOMÍNKY

Vzpomínka překladatele na doc. L. Pechu

Není tajemstvím, že lidský život není nekonečný, avšak jakkoliv s tím počítáme, při setkání s jevem odchodem do jiných končin jsme téměř vždycky zaskočení a zpytujeme vlastní svědomí, jak bychom se zachovali my ve stejné situaci a co jsme udělali za svůj život.

Dne 24. 3. 2002 odešel doc. L. Pecha. Nemohu soudit o celé životní dráze tohoto pedagoga, ale poslední měsíce jeho života, kterých jsem byl svědkem, jsou pro mě velmi poučné. Již těžce nemocen nejenže nikdy nemluvil o svých zdravotních problémech, nepočítaje zdvořilostní omluvy za okamžitou fyzickou nevolnost, ale vždy byl zaměřen do budoucna, měl tvůrčí cíle, plánoval jejich dosažení. Právě v tom se projevovala jeho lidská vlastnost žít plným životem v mezích svého zdravotního stavu. Neprojetoval ani náznak sebelitosti, žádné uzavírání do sebe. Při setkáních člověk mohl nabyt dojmu, že tělo v posledním období představovalo pro doc. Pechu spíše překáž, objektivní překážku, na kterou se občas dokázal i rozzlobit, pokud ho příliš brzdilo jeho rozletu.

Je smutné mluvit o člověku v minulém čase, s nímž jsem se ještě donedávna scházel, s člověkem, který byl plný tvůrčích plánů. Přesto chci nyní připomenout další významný rys osobnosti doc. L. Pechy, kterým rozhodně vynikal a byl spojen s profesionalitou v badatelské oblasti. Měl jsem štěstí překládat jeho články a texty jeho vystoupení na různých vědeckých konferencích již od roku 1988. Ještě v únoru roku 2002 jsme stihli dokončit překlad do ruštiny jeho poslední knihy o Makarenkovi (*Krutá poema*), která bude vydána pod záštitou mezinárodní makarenkologické společnosti v Rusku a na Ukrajině. Autor pišící o významné osobnosti, zejména o slavné a úspěšné osobnosti pedagoga, musí odolávat četným nástrahám, chce-li vytvořit dílo vyvážené a nadčasové. Vždy existuje pokušení zakomponovat

Odešel Roman Važanský

Jsou dny, kdy člověka vstupujícího do budovy Teoretických ústavů lékařské fakulty osloví kolega, se kterým jsem pozdravil – *A víš, kdo zemřel...?* Jak člověk stárne, takových dnů a takových rán přibývá. To dnešní ráno se mi dostalo informace, že odešel a právě v tento den má pohřeb *Roman Važanský*, s jehož osobou kolegové z Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice spojovali po řadu let funkci dokumentaristy pořizujícího diapozitivní na snad stovky konferencí a snímků pacientů, které měly pomoci osvětlit jevy doposud ne zcela objasněné. A pro mne osobně byl Roman Važanský člověk, jenž mi jako *dvorní fotograf* navíc pomáhal po tři roky dokumentovat stránky časopisu PACEMAKER, který jsem v letech 1988–1990 na LF a FN redigoval.

Roman Važanský byl chlap, který dokázal život u ve chvílích nepříliš veselých drsně odseknot a poslat mocné našeho dnešního i toho někdejšího světa tam, kam oni neradi, ale kam mocní bývají nemocnými s chutí posilání. Lidem, kteří nedokáží nahlédnout pod kůru a pod kůži svého bližního, se mohl Roman zdát být pesimistou. Kdo však nahlédnout dokázal, záhy pochopil, že opak je pravda – a že za slovy, která době a životu nelichotí, se skrývá chuť do života a vlastně optimismus bez pověr a iluzí. Dvominutovky konané při ranních setkáních na chodníku před Teoretickými ústavem se nikdy neobešly bez pepných šlehlů střetujících se do lidské hlouposti, bohužel odolnější než kopřivy v plotu parkoviště. Romanovy postřehy čistily vzduch a zlepšovaly prokrvení plic.

Roman Važanský už po své sedmdesátce tady na zemi svou udici nenahodí a kapra z řeky Romanu nevytáhne. Pokud však tam nahoře vládně spravedlnost ne tak mizerná, jako je ta naše pozemská, a pokud se tam najde příležitost, určité už teď mu svatý Petr nebo jiná osoba agendou rybaření pověřená vystavuje rybařský lístek platný pro celé nebeské povodí.

Prof. S. Komenda, LF UP

do něj senzáční odhalení a nenápadně položit otázku vířící chorobnou představivost senzacechtivého čtenáře, sklouznout k hodnocení poplatnému době, vyvolanému buď politickou objednávkou, nebo obecnou atmosférou ve společnosti či v odborných kruzích. Kromě toho profesní úspěšnost historické osobnosti pedagoga svádí k napsání biografie, která se spíše podobá životopisu svatého muže. Doc. Pechovi se podařilo zachovat vzácný nahléd tím spíše, že do jeho tvorby zasáhly radikální změny ve společnosti, které zcela jistě vyvíjely nátlak na autora, kromě jiného i proto, že předmětem jeho zkoumání byl Makarenko – pedagog, který za dob své praktické činnosti byl kritizován oficiálními představiteli a tzv. teoretiky pedagogiky, po smrti však byl přivlastněn a kanonizován. Životopis Makarenkův je podrobnou analýzou nejrozdílnejších aspektů, které měly vliv na formování jeho osobnosti a pedagogického systému. Není to zbytečně pitváni? Není lépe zachovat určitý stravitelný dekor? Právě naopak! V hluboké analýze osobnosti, která umožňuje vystoupit za rámeček ikony a spatřit živého člověka, přece spočívá hodnota tohoto díla a vědecká prozíravost autora. Pozorné přečtení této biografie může budoucím pedagogům nastínit reálné problémy, teoretikům poskytuje materiál k zjištění určitých zákonitostí. V tom vidím největší význam přínosu doc. Pechy v oblasti biografického zkoumání. Dovolím si tvrdit, že na rozdíl od většiny autorů, kteří přistupují k napsání životopisu osobnosti podle určitých zákonitostí, *Krutá poema* doc. Pechy poskytuje možnost teprve zjišťovat zákonitosti, jež existují například ve vztáech společnost a pedagog-ovátor, konzervativnost pedagogiky a inovace, osobnost pedagoga a jeho systém atp.

Možná, že je to nezvyklé, ale na závěr bych chtěl říci něco optimistického. Život vědce a pedagoga pokračuje v jeho dílech, záciích a následovnících. Věřím, že fundamentální životní dílo doc. Pechy bude inspirací pro další pokolení učitelů a badatelů.

A. Pavlov

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Podezřelý vědec

Vynikající znalec polských vlastních jmen a místních pojmenování, profesor Jagellonské univerzity v Krakově Józef Bubak, potkal po svém vystoupení v televizi na schodech domu, kde bydlel, jednoho ze svých sousedů, jenž byl znám svými přísnými mravními zásadami.

„To byl pro mě úplný šok, pane profesore,“ oslovil vědce dotyčný soused. „Znám vás tolik let, velice si vás vážím a nikdy by mi nepřišlo do hlavy, že jste – tu! s prominutím – onomastik!“

Když profesor Bubak nejenže toto obvinění nepřel, ale i při svých dalších televizních a rozhlasových vystoupeních se bez zábran mezi onomastiky řadil, soused s přísnými mravními zásadami přestal reagovat na profesorovy pozdravy.

M. Czuma – L. Mazan: *Opowieści z krainy centuśiów (Povídačky z kraje skrblíků)*, Kraków 2001.

Vybral a přeložil -if

***

Psychologicky víra je soud a přesvědčení, že ten soud je správný: v tom smyslu je víra podstatnou činností rozumu a není poznání bez víry. Běží noeticky o to, je-li naše věření vědecké, kritické, nebo zda místo správného poznání a zdůvodnění věříme tomu, co si přejeme; jde o to, věříme-li autoritě, nebo kritickému rozumu. I věda věří, ale zdůvodněně.

T. G. Masaryk

DĚNÍ KOLEM NÁS

Má „neskončená minulost“ budoucnost?

Olomoucké divadlo hudby připravilo na středu 20. 3. další z cyklu přednášek konaných v rámci festivalu „Multikulturní Olomouc (v minulosti a dnes)“, tentokrát na stále aktuální téma *Obraz historie a života Němců na Olomoucku. Neskončená minulost?* Jedním z hlavních aktérů přednáškového podvečera s následným panelem byl i **prof. L. Václavěk, CSc.** (Katedra germanistiky FF UP; na snímku uprostřed), jenž ze své obsáhlé úvodní přednášky pro čtenáře Žurnálu UP vybral některé klíčové pasáže shrnující hlavní aspekty složité historie soužití Čechů a Němců na českém území včetně Olomoucka:

Není čistých rodově pokrevních národů

Němci žijící v naší zemi mají dnes statut menšiny – pochopitelně: je jich cca 40–50 tisíc; je to tedy jakási okrajová záležitost. Ale dříve tomu tak nebylo. Němci tu tvořili konstituující komponent společnosti, byl to tvůrčí faktor, který zanechal mohutné stopy. Přišli, jak víme, především ve 13. století, v době kolonizace, ale těch imigračních vln bylo několik – i ve století 16. a 18. Jisté společenské vrstvy sem z Německa přicházely už dávno před kolonizací; byla to jednak církev, dále řemeslníci, umělci a také část aristokracie. V těchto nejstarších dobách musel Němec, který sem přišel, umět česky – bilingvita byla pro něj nutná, později se to obrátilo a zvláště v posledních stoletích habsburské monarchie Němec česky umět nemusel, zatímco Čech, chtěl-li něco znamenat, se musel německy naučit.

Vztah mezi německým a českým živlem byl velice pohyblivý. Víme z historických prací, i z těch místních, vlastivědných, že v českých vesnicích, do nichž přišlo několik německých rodin, které se tam usadily, se v průběhu dvou generací jejich národnost přizpůsobila – Češi se stali Němci, Němci se stali Čechy; proto máme také tolik českých Müllerů a Smídů, a Němci své Hlavicky a Zemany. Tedy, jak známo, není čistých rodových národů pokrevních.

Mluví se o tom, co zavinila ve vztahu dvou národů germanizace. Musíme si uvědomit, že germanizace, která způsobila vytlačování českého živlu v našich zemích, nacionální konflikty a také národní obrození, nebyla zpočátku myšlena vůbec nacionalisticky: v tereziánské době šlo o vytvoření absolutistického státu, jenž měl být ve všem jednotný, tedy i v úředním jazyce. A z tohoto úředního, „globalizačního“, zámeru vzešla ona priorita němčiny. Jak německy, tak i český nacionalismus se vyvinul až v 19. století – jako dítě doby po napoleonských válkách a po roce 1848.

Německé národní obrození

O tom, jak probíhalo a jakých prostředků používalo české obrození, víme, zapomínáme však na to, že z tohoto českého obrození dostali strach také Němci zde sídlící (že budou vytlačeni ze svých pozic) a že tedy paralelně s českým obrozením probíhalo i obrození německé. Národní uvědomování probíhalo na základních i středních školách, v každé vesnici byly pěvecké sbory, ochotnická divadla, tělovýchovné spolky – Němci měli Turnverein, Češi si vytvořili Sokol atd.

V nacionálních diskusích se vždy ozývala otázka, kdo byl v našich zemích dříve – Němci, nebo Češi? Je nutno si připomenout, že na našem území od roku Kristova narození do poloviny 6. století nepochybě byly a pohybovaly se různé germánské kmeny; zůstala po nich i některá místní jména: Vltava – Vltava – divoká řeka, Morava – bahňitá řeka, Říp – skalisko. I zde v Olomouci jsou známy nálezy na Michalském kopci, kde byla svatyně, byly zde nalezeny germánské hroby a osady z 2. a 4. století... Němci z německých zemí sem přišli až v době kolonizace, ale existovaly pokusy vyloučit přítomnost tzv. sudetských Němců u nás tak, že navázali na zbytky těchto germánských kmenů. To je ale nehistorické – kmeny Vandalů, Langobardů aj. odešly, a ti, kteří zůstávali, se smísili se slovanským obyvatelstvem nejpozději za dvě, tři generace. Onen hiát, pauza mezitím

uplynulých 600 let, nemohlo žádné etnikum překonat. Germáni zde tedy skutečně byli dříve než Slované, ale ti to Germáni nebyli přímými předky těch Němců, kteří sem přišli později – z Bavorska apod.

Devatenácté století u nás je charakteristické tím, že zdejší Němci projevovali velké teritoriální vlastenečství. Byli hrdí na to – jak v Čechách, tak na Moravě – že jsou ze země, která má zvláštní, samostatné dějiny. Němečtí básníci byli nadšeni rukopisy Královédvorským a Zelenohorským a onou údajnou slávou české mytologie. A o tom psali, a to nejen pražští německy píšící autoři; v Olomouci vznikla na začátku 19. století tzv. olomoucká básnická škola, kterou vedl profesor historie Knoll, a ta tato témata zpracovávala skutečně s velkým zaujetím; cítili se Moravany, obyvateli těchto zemí, samozřejmě v rámci říše.

Město Olomouc bylo v posledních staletích převážně německé, stejně tak jako Brno; do roku 1918 zde žily dvě třetiny Němců a jedna třetina Čechů. Po roce 1918 se to změnilo, čechizace rychle postupovala a v roce 1938, před vypuknutím druhé světové války, to bylo 2:1 pro Čechy.

Spolu, vedle sebe i proti sobě

Ve všedním dnu a v hospodářském životě žili Češi a Němci společně: chodilo se k českému kramáři, k německému ševci, jak to zrovna vyšlo, jak byl kdo drahý a kdo laciný apod. V kultuře se žilo vedle sebe: kdo chodil do německého divadla, nechodil do českého, kdo chodil na koncerty německých umělců, nechodil na české; existovaly samozřejmě výjimky, ale toto bylo pravidlo. A v politice stály strany, spolky aj. proti sobě. Přesto bylo patrné určité sblížení; jednou z oblastí, ve které nacionalista nehrála roli, byla univerzální církev (mimo tzv. vlasteneckých kněží), další takovou oblastí bylo židovstvo. V Olomouci bylo na začátku 2. světové války kolem tří tisíc Židů, byla to tedy silná část německy mluvící komunity, která nebyla interesována na nacionálních sporech nikde v Evropě – ta vytvářela médium, které stálo mezi národy, národnostmi a nad jejich národnostními spory. A pak tu byly intelektuální skupiny. Na začátku 20. století, v letech 1. světové války a po ní, vznikla skupina mladých intelektuálů kolem rodiny Engelmannových, do které patřili čeští, němečtí, židovští umělci a vědci. Budoucí olomoucký rektor J. L. Fischer zde založil Jednotu filozofickou, kde se konaly přednášky jak německé, tak české. Byla tu také Antroposofická společnost, která měla členy jak německé, tak české, jejím členem byl např. poměrně známý

Geneze pojmu Sudety

Ve druhém století nakreslil alexandrijský učenec Claudius Ptolemaios jednu ze starověkých map tehdejšího světa, na níž jsou zachyceny různé oblasti Evropy, řeky, hory atd.; naše severní pohoří, tj. Krušné hory, Krkonoše a Jeseníky, jsou v ní označeny jako Ora Sudeta – pohoří sviní, podle tamního, tehdy skutečně velkého výskytu divokých prasat (oblast tehdy ještě nebyla jehličnatá, rostly zde duby a buky; jehličnany začali vysazovat až Lichtensteinové od 16. stol.). Pojem Sudety byl tedy pojem geografický a používal se i ve středověku a také v době humanismu, kdy ožívaly přírodní vědy (sudetské hory, sudetské pohoří).

V 19. století se v rakouské administrativě i tisku začalo hovorově a neoficiálně mluvit o sudetských zemích, čímž se měly na mysli Čechy, Morava a Slezsko; to proto, že Rakušané byli zvyklí mluvit o jednotlivých oblastech své říše v geografických pojmech: alpské země (Salcburk, Tyrolsko, Korutany), dunajské země (Horní a Dolní Rakousy) atp. – a tedy i sudetské země.

Teprve v roce 1918 dostal pojem Sudety nacionálně-politický význam. Na vznik Československé republiky v roce 1918 reagovalo německé nacionální

německý olomoucký malíř R. Michalík, jenž byl později odsunut.

Současnost

Dnes zde máme Svaz Němců Severní Moravy, jehož administrativní sídlo je v Šumperku; v Olomouci pobočku nemají, ale jisté kontakty jsme měli, nabízel jsem jim přednášky a některé akce jsme dělali společně, nebylo toho ale mnoho. Se současným Německem však máme kontakty bohaté: se Sudetoneckou akademií, s Collegiem Carolinem, s literárním Spolkem Adalberta Stiftera, s řadou univerzit (Bamberg, Innsbruck, Berlín). Máme také kontakt s lidmi, kteří tady kdysi žili a dnes působí jako umělci – spisovatelé, v Německu a jinde, např. Peter Härtling, prvotně německý autor, který prožil dětství v Olomouci a také o tom napsal dvě knihy, spisovatelka Erica Pedretti, původem ze Šternberka, která žije ve Švýcarsku a jezdí sem víceméně každý rok. Přijíždějí k nám němečtí profesori z Berlína, Vídne, Heidelbergu, naši studenti jsou v Německu, v Rakousku, ve Švýcarsku. Na Katedře germanistiky FF UP děláme už několik let výzkum německé literatury na Moravě, zatím jsme sestavili seznam tří tisíc autorů, za posledních tři roky jsme uspořádali sedm mezinárodních konferencí, vydali jsme čtyři publikace a chystají se další. Také probíhá výzkum zbytků německých dialektů u nás, který provádí doc. R. Baumbach.

Neměli bychom zapomenout, že celá struktura naší země, města i památky, je výsledkem součinnosti Němců, Čechů, Židů, ale například i italských umělců, a nemyslet si, že to vše, co bylo na našem území vytvořeno, je české – v tom nacionálním smyslu. Žijeme ve střední Evropě, kolem nás jsou různé národy, s podobně smíšenými historiemi a na to je nutno brát ohled.

obyvatelstvo v pohraničí hned v listopadu pokusem o odtrhnutí od historických zemí českých a moravských s tím, že zůstanou k Rakousku připojeny čtyři provincie: severní Čechy (Deutschböhmen), jižní Čechy, jižní Morava – a severní Morava, která si jako jediná dala jméno Sudetenland. Pod stejným heslem byl veden posléze i velký protest v březnu 1919, kdy došlo k pokusům o povstání (Šternberk, Karlovy Vary). Ty byly potlačeny, později napětí ustoupilo, ale pojem Sudetenland se ze severní Moravy rozšířil i do Čech a na jih.

Vyhraněné nacionálně-politickým se tento termín stal až ve třicátých letech, kdy byl v Německu Hitler a u nás Henlein – tehdy se stal politickým manifestem. Sudetští Němci si to nechtěli nechat vymluvit, ale ono jde skutečně jen o současnost; když mluvíme o celé stavbě těch staletí, která u nás probíhala, tak nemůžeme mluvit o sudetském Němci Resslerovi, který vynalezl lodní šroub, protože tehdy žádní sudetští Němci neexistovali. My tomu říkáme poněkud nepřesně německý Čech, Němci tomu mohou říkat Deutschböhmen. My ve svých publikacích užíváme Deutschböhmen nebo Deutschmährisch.

Mezititulky -red-, foto -tj-

Diskuse, názory, ohlasy**Pár poznámek ke „Zrušení habilitací...“**

Velice mě potěšila reakce Dr. Engelbrechta na článek „Zrušení habilitací...“, kterým byly doplněny chybějící údaje a upřesněny detaily. Snad bych shrnul ještě následující. Celý systém vysokoškolského vzdělávání a míst na univerzitách je ještě mnohem složitější, než bylo prezentováno v našich člancích. Liší se nejen země od země (např. Švédsko má habilitace, a přitom doktorandské studium trvá rovněž pět až sedm let atd.), ale i v závislosti na tom, jestli se jedná o „research“, nebo „teaching“ univerzitu. Rozdíl jsou i mezi fakultami a rovněž mezi státními a soukromými univerzitami. Můj článek více shrnoval poznatky z přírodovědných fakult (Faculty of Sciences) „research“ univerzit. Na těch je doopravdy minimum stálých míst pro asistenty a odborné asistenty. V zásadě jsou těmito fakultami zaměstnáváni pouze profesori, cca jeden technik na profesora a jedna sekretářka (většinou pro více profesorů). Doktorandi a post-doktorandi (tzv. post-doci) jsou placeni buď z grantů profesorů, anebo mají vlastní granty, případně mají profesori post-doktorandská místa (asistentáská) od univerzity, která jsou však časově striktně omezená. Na přírodovědných fakultách vedou cvičení (seminářů je méně) především doktorandi, případně post-doktorandi (sem patří i docenti – v této kategorii jsou značné rozdíly mezi evropskými zeměmi). Rovněž všechny ostatní zaměstnávající si platí profesor z grantů (např. techniky, atd.). Stálá místa pro tento typ zaměstnanců neexistuje a nejsou ani přijímáni konkurzem na univerzitu jako třeba profesori. Nepatří pro ně tedy ustanovení zákoníků práce. V případě, že se jim nepodaří získat do určité doby profesuru, musejí dříve nebo později univerzitu opustit, což je velmi nepřijemné (např. v Německu je hranice 50 let), nebo odchází s odchodem profesora (dochází ke kompletní přeměně oddělení). Myslím si, že to není tím, že by nechtěli zůstat na daném místě anebo chtěli vyzkoušet někde něco jiného. Je to dáno tím, že si každá univerzita hlídá jako ostříž počet míst, obsazuje pouze místa uvolněná a jen velmi opatrně otevírá místa nová. Důvodem jsou doopravdy pro nás téměř nepředstavitelné platy (detaily v dalším článku). Pro zajímavost jen to, že zahraniční univerzity

utrácí 90 i více procent právě na platy, zejména pak na platy profesorů, které jsou doopravdy často mnohem vyšší než příjem předsedy vlády dané země. Systém „vyčištění“ oddělení po odchodu profesora do důchodu se naštěstí neuplatňuje v malých zemích typu ČR, kde se klade více důraz na vědecké školy. Ve vysokoškolském zákoně není sice podmínka tříleté pedagogické praxe, ale bohužel neznám v ČR např. přírodovědeckou fakultu, která by umožnila habilitaci tomu, kdo za sebou nemá alespoň tři roky přednášek. Proč to tak je, sám nechápu. Je to v každém případě diskriminace a dotýká se rovněž cizinců, nebo těch, kteří se vracejí z dlouhodobých stáží ze zahraničí.

Snad pár slov k „podkapitalizování“ českých univerzit. Asi není úplně pravda, že za všechno může ministerstvo a vláda. České univerzity totiž zatím:

1. Nejsou schopny si zajistit dostatek finančních prostředků samy a čekají pouze s nataženou rukou na dotace od ministerstva. Za nedostatek financí viní ministry a vedení univerzity. Přitom by se měl snažit každý z nás. Zahraniční „research“ univerzity si dokáží běžně zajistit cca 40 % prostředků na vlastní chod. Výjimkou však není ani 60 %.
2. Mají vcelku nízkou produktivitu. Porovnal jsem si UP s několika podobnými univerzitami v Evropě a zjistil, že evropské univerzity potřebují o cca 30–50 % zaměstnanců méně než naše univerzita na stejný počet studentů. Domnívám se, že tento poměr byl po revoluci ještě mnohem a mnohem horší a že produktivita UP postupně roste, a to díky přijímání stále většího počtu studentů.
3. Jsou byrokraticky přebujelé a mají nadbytečnou administrativu. Mají rovněž nad poměry velké množství technických sil.
4. Zaměstnávají velké procento důchodců. Mohou holandské univerzity platit důchodce? Vzhledem k tomu, že jsem dlouhodobě pracoval v zemích Beneluxu a znám proslulou poctivost Holanďanů, tak si vůbec nedovedu představit, jakých rozměrů by dosáhl skandál, kdyby se zjistilo, že např. na holandských univerzitách je možné brát plat profesora a ještě důchod, tedy dva příjmy ze státní pokladny. U nás je to však možné a nikdo se za to nestydí.

České univerzity tak utrácí další desítky miliónů korun, které by mohly použít pro ostatní zaměstnance; 5. Chytré univerzitní hlavičky vymyslely i to, jak si na univerzitě zvýšit plat. Velmi jednoduše. Najdete si správného kámoše na správné fakultě a ziskejte tam nadávazek. Hned máte vyšší plat. Tato praktika se na univerzitách velmi rychle zabydlela zejména v době existence právní subjektivit fakult. Domnívám se, že ani z UP zatím nevymizela. Chápu, že pro většinu cizinců je asi něco takového těžko stravitelné.

Nejsem revolucionář a na revoluce jsem se díval vždy s odporem. V každém případě, by se asi měla na UP připravit alespoň vize toho, jak se dostat na úroveň evropských univerzit v případě, že chceme jednou být v Evropě. Když se výše uvedené problémy časem vyřeší, tak budou i na UP velmi slušné platy, stejně jako na ostatních univerzitách ve světě, a naši profesori budou mít rovněž platy srovnatelné s ministry. Je i faktem, že české vysoké školství je mírně „podfinancováno“ v porovnání se zahraničím (% národního důchodu je rozdílné v jednotlivých zemích EU, nesrovnávejme se s Finskem).

A co na závěr? Snad jen to, že některé z těchto poznatků se nacházejí rovněž ve zprávě mezinárodní komise CRE, která byla vcelku nedávno vypracována pro naši univerzitu. Nemám pocit, že by její doporučení s něčím pohnula. Nevím ani, jestli si vůbec managementy našich univerzit uvědomují, jak rychle se blížíme k Unii a že nás EU čím dál hlasitěji vyzývá, abychom se na vstup do Unie řádně připravili. Věřme, že to na našich univerzitách nebude vypadat tak, jako ve východních zemích po sjednocení Německa. I přes moře problémů, které na českých univerzitách jsou (řada je zavínána docela nepovedeným novým vysokoškolským zákonem), mě fascinuje to, jak neuvěřitelně se naše univerzity po revoluci pozvedly a na jak solidní úroveň se již dostaly. Sám to nazývám „univerzitní obrození“ a jsem si sto procentně jist, že za ně nemohou ani ministerstvo školství a ani vedení našich univerzit. Obrození vyrostlo zespoda, z vůle vysokoškolských vědců a učitelů něco změnit a z touhy být jednoduše dobří. Je vyjádřením obrovské touhy po poznání, která v tomto národě zřejmě historicky existuje. Jinak si to prostě nedokážu vysvětlit. A tak mám radost z toho, že i návštěvníkům ze západních univerzit občas „vypadávají oči z důlku“ a udiveně krouží hlavou nad tím, na jakou úroveň se řada pracovišť na UP dostala za posledních pár let s tak málo penězi. A to vše ještě dokázala většina z nás s platy, za které by pouze minimum lidí na západě bylo ochotno vůbec chodit do práce, natož pracovat.

Prof. M. Strnad,

Laboratoř růstových regulátorů PFF UP

RECENZE**Základy psychoterapie**

Když v roce 1970 poprvé vyšla v pražském Avicenu kniha Stanislava Kratochvíla s názvem *Psychoterapie*, byla jsem jedním z dětí narozených v tom roce. Je tedy pochopitelné, že ani další vydání z roku 1976 mě nijak neoslovilo. O vydání z roku 1987 jsem již jako studentka zájem projevila. Naštěstí pro mě i ostatní studenty psychologie autor, kterého není třeba české odborné veřejnosti představovat a který za posledních více než třicet let publikoval řadu čtivých základních učebnic nejen z oblasti psychoterapie, přepracoval tuto svou knihu a nakladatelství Portál ji vydalo v roce 1997 pod názvem *Základy psychoterapie*. Kniha v té době posloužila mně i mým kolegům v přípravě na zkoušku z psychoterapie, kterou na Katedře psychologie FF UP v Olomouci zkouší právě profesor Kratochvíl. Plným právem se z původně skromného označení příručka stala učebnicí. Důkazem jsou všechna další vydání, jež následovala vzápětí. S potěšením musím konstatovat, že každé další vydání nemění jen barvu obálky (v roce 1997 byla modrá, 1998 zelená, pak v roce 2000 následovala fialová a teď se kniha objevuje s novou, poutavější obálkou), ale přináší též aktualizaci české a slovenské psychoterapeutické scény a dodatky z nově odborné literatury. Kniha obsahuje více než 50 živých obrázků, na nichž jsou jednak fotografie představitelů psychoterapeutických směrů, jednak ilustrativní záběry některých psychoterapeutických technik. Vydání z roku 1998 získalo Kuffnerovu cenu

Psychiatrické společnosti. Nové vydání z roku 2002, vycházející pod tímto názvem již počtvrté, je nasvědčující stálému zájmu odborné veřejnosti.

Recenzovaná práce vyjadřuje celým svým systematickým zpracováním autorovu eklektickou a integrativní orientaci, jež mu umožňuje objektivní přístup k jednotlivým současným směrům. Často nejednotná a nesourodá východiska různých psychoterapeutických směrů zpracoval s dodržením neutrálního postoje, který čtenáři dává volnost, aby si vytvořil vlastní úsudek a snad i budoucí orientaci jako psychoterapeut. I toto vydání je členěno do osmi částí. Úvodní kapitola vymezuje základní pojmy, drhá se věnuje současným psychoterapeutickým směrům, třetí se zabývá metodami v psychoterapii. Čtvrtá až šestá kapitola pojednávají o terapii skupinové, rodinné a systemické. Šestá část se rozrostla o celou jednu stranu nových informací o pracovištích a osobnostech naší i slovenské psychoterapeutické scény. Část sedmá uvádí synteticky a diferencovaně přístup. Závěrečná kapitola jednoduše a výstižně popisuje autorovo přesvědčení, že sporné otázky psychoterapie by měly být řešeny vědeckým výzkumem. I když se jedná o odbornou publikaci, je psána velmi čtivým stylem, což nelze upřít žádné z autorových monografií. Zcela jistě budou *Základy psychoterapie* i v dalších letech nepostradatelnou pomůckou studentů, psychologů i lékařů.

PhDr. L. Gazdová, Psychiatrická léčebna Kroměříž

Půjdeme německou cestou?

Když se v Německu a ostatních zemích odhodlali po americkém způsobu dynamizovat strukturu VŠ přílivem mladých a výkonných pracovníků, pak to opravdu něco důležitého znamená i pro nás a musí k tomu být opravdu vážný důvod. Myslím, že tu nejde jen o akceleraci kariéry mladých výkonných pracovníků zlepšením jejich pracovních podmínek na účet pracovníků nevykonných – to je selekční prostředek; že se tu nejedná jen o vysoké školství – i to je pouhým prostředkem. V pozadí je zřejmě vůle posílit stůj co stůj konkurenceschopnost zemí EU se zbytkem světa na poli vědy, výzkumu a vývoje cestou modernizace a zkvalitnění VŠ vzdělání, výběrem talentů a získáním odborníků světové úrovně – ber kde ber, třeba i ze zámoří. Snaha udržet pozici, přizpůsobit se tlakům konkurence a potřebám mezinárodní spolupráce v globalizovaném světě, dokud je čas a vlak ještě neujel.

Paní rektorka bude o těchto věcech asi vědět z jednání Konference českých a evropských rektorů. Mohla by nám povědět, jak se na tyto trendy na VŠ u našeho západního souseda dívají nejvyšší představitelé českých vysokých škol?

Prof. M. Hejtmánek, LF UP

UNIVERZITA A MĚSTO

Protest proti výstavbě dalších hypermarketů v Olomouci

Z iniciativy členů olomouckého *Hnutí DUHA* vznikla v nedávné době petice o zastavení výstavby novodobých center obchodu a zábavy – tzv. hypermarketů. Poukazuje se v ní na zvyšující se tempo nárůstu hypermarketů, které je v rozporu s Programovým prohlášením Rady města Olomouce týkající se mj. jejich regulace. Podle autorů textu petice je třeba zasadit se o to, „aby Rada svůj závazek splnila a upustila od dalšího plánování a realizace výstavby výše uvedených obchodních center vzhledem k řadě neblahých sociálních, ekonomických, environmentálních, urbanistických i dopravních aspektů, které jsou s jejich provozováním spjaty“.

ních, urbanistických i dopravních aspektů, které jsou s jejich provozováním spjaty“.

Jak jsme již v Žurnálu UP informovali, jeden z iniciátorů petice, student FF UP L. Nozar, požádal o její podporu vedení UP na schůzce studentů s prof. J. Mačákovou; podle vyjádření rektorky UP však tuto podporu nemůže vyjádřit instituce, nýbrž pouze její jednotliví sympatizující členové (viz Žurnál UP č. 23, str. 2).

V současné době je text petice vyvěšován na veřejných místech města i univerzity (fakulty, koleje).
-red-

Věc: Petice o zastavení výstavby hypermarketů iniciovaná olomouckým Hnutím DUHA

Proč jsme požádali vrcholy olomoucké duchovní hierarchie (rektorka UP, arcibiskup, I. Plihalová – herečka MD, ředitel Muzea umění) o členství v čestném výboru? Byla to přípravná fáze projektu, na niž mělo navázat podepisování petice. Vrcholily tak naše snahy získat veřejnost v našich kauzách na naši stranu a mít tak dobrou vyjednávací pozici při správních řízeních na úřadech. Chtěli jsme prostě vědět, jestli nejsme blázní.

Naše snažení nejvíce mobilizovala plánovaná stavba Paláce Morava – na konci nové triumfální cesty od nádraží do centra by měla stát budova, která svým názvem ztělesňuje novou Moravu (!). Tyčila by se přímo před bývalou Kateřinskou bránou, blízko bývalé městské tržnice, na místě současného stánkového tržiště. Palác Morava by se stal novým trhovím místem Olomouce (srovnej: market a jarmark), což je vlastně místo, kvůli kterému města ekonomicky vznikala.

Součástí paláce by mělo být i multikino, které by zřejmě přivedlo ke krachu tradiční olomoucká kina. (Zážitek z multikina popsala v Literárních novinách z 18. 3. 2002 D. Prejčová – Multikino: A co bude

dál?) Já sám asi do multikina nikdy nepůjdu, protože většina českých multikin není stánkem svobodné kultury. Zkrachovaly by však i malé prodejny potravin v centru, protože večerním a nedělním prodejem (jedna z výtek arcibiskupské kanceláře) by přišly o mnoho zákazníků.

Jediný, o kom vím, že proti tomu něco seriózně podniká, je Hnutí DUHA, proto jsme chtěli povzbudit i jiné organizace ducha, aby nám pomohly krotit organizace žaludku.

Doufáme, že se olomoucký Palác Morava nestane brněnským Špalíčkem. Doufáme také, že se v Olomouci nebude stavět další hypermarket, což je vlastní předmět naší petice. Já sám si myslím, že žaludek může být také duchovní orgán, dokud ho odtud nevyžene nějaký orgán moci konzumu. Nechci prostě, aby si naši potomci, až půjdou kolem Paláce Morava, ironicky šeptali pod vousy: „Hezky si to tu starí postavili!“

L. Nozar, student FF UP

(Podklady pro svůj negativní názor na hypermarkety jsem čerpal ze sborníku „Zaostřeno na Hypermarkety“; k dostání na DUZE.)

... A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

15. DUBEN

Diplomový koncert M. Jindrové. Muzeum umění, 18 hod. Pořádá Katedry hudební výchovy PdF UP.

16. DUBEN

Diplomový seminář prezentující výsledky diplomových prací studentů Katedry speciální pedagogiky PdF UP. Aula PdF, 9.30–12.30 hod.

Doc. R. Halaš, Ph.D. (PřF UP Olomouc): *m-uzávěrové operátory*. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. Posluchárna č. 301, Olomouc-Hejčín, Tomkova 40, 13 hod. Pořádá Katedra algebry a geometrie PřF UP.

17. DUBEN

Nové směry ve fyzikálním vzdělávání – Optika. Seminář pro učitele středních škol. Katedra optiky PřF, tř. 17. listopadu, posluchárna č. 52, 9 hod. Pořádá Katedra experimentální fyziky PřF UP.

Mgr. L. Poledňák: *Home ranges and movements of Eurasian otters (Lutra lutra) in Czech-Moravian Highlands fishpond area* (Domovské okrsky a pohyby vyder v rybníkářské oblasti Českomoravské vysociny). Katedra zoologie a antropologie PřF UP, posluchárna č. 9, 15 hod.

Prof. A. Mannschreck (Institut fuer Organische Chemie, Universitaet Regensburg): *Liquid Chromatography Combined with Polarimetry or Circular Dichroism: Stereochemical Applications*. Posluchárna č. 31, LF UP, tř. Svobody 8, 14 hod.

Přednáškový večer Kliniky plicních nemocí a tuberkulózy LF UP. Téma: *Nové pohledy na chronickou obstrukční plicní nemoc*. Teoretické ústavy LF UP, 16 hod. Pořádá Spolek lékařů Olomouc.

Doc. M. Řihová: *Výzkum českých lékařských bohemik ve Vatikánském archivu*. Zprávy z výzkumu. Katedra historie FF UP, posluchárna č. 13, 16.45 hod. Pořádá Katedra historie FF UP.

Dr. P. Nohel, DrSc.: *Cui prodest, cui bono?* Umělecké debaty na UP. Kongresový sál PřF, Šmeralova ul., 19.30 hod.

18. DUBEN

Mgr. T. Knoflíček: *Gotické nástěnné malby v Hněvkovicích*. Katedra teorie a dějin výtvarných umění FF UP, posluchárna č. 3, 15 hod.

Studentský biograf: *Kagemuša (r. A. Kurosawa, Japonsko 1980)*. Filmový sál FF UP, 20 hod.

19. DUBEN

Pracovní schůze Spolku lékařů České lékařské společnosti J. E. Purkyně Olomouc, Sekce dějin lékařství VSMO a České společnosti pro dějiny věd a techniky RVS ČR. Klubovna Vlastivědného muzea Olomouc, nám. Republiky 5, 15 hod.

19. – 20. DUBEN

Co je to divadlo? Co je to divadelní věda? Placené kurzy. Filmový sál FF UP. Pořádá Katedra teorie a dějin dramatických umění FF UP.

-red-

VYDAVATELSTVÍ UP

Břežnová produkce

Cyrlometodějská fakulta
Studia Theologica 6. Teologický časopis Cyrlometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého a Teologické fakulty Jihočeské univerzity ve spolupráci s Teologickou fakultou Trnavské univerzity. 94 s.

Fakulta tělesné kultury

Gymnica, Vol. 31, No. 2. Odborný časopis. 56 s.

Filozofická fakulta

Kučerová, H., Štefanides, J.: *Jiří Svoboda 1924–1990*. Inventář pozůstalosti divadelního režiséra. 52 s.
Štěrbová, A.: *Modelové hry Václava Havla*. 1. vyd., 96 s.
Štěpánek, P.: *Španělské umění od Altamiry po Picasa*. 2. vyd., 162 s.
Historická Olomouc XII. Sborník příspěvků ze symposia Historická Olomouc XII. 1. vyd., 252 s.

Lékařská fakulta

Mihál, V. a kol.: *Vybrané kapitoly z pediatrie III*. 1. vyd., 202 s.
Zlámal, J., Ulrich, M.: *Základy ekonomie pro management zdravotnictví*. 1. vyd., 200 s.

Pedagogická fakulta

Steinmetz, K. (uspořadatel): *Psychologické aspekty hudební výchovy*. Sborník příspěvků 5. ročníku Olomouckých jarních muzikologických konferencí. 1. vyd., 102 s.
Horáková, M.: *Základy hudebních nástrojů, hudebních forem a dějiny hudby pro studenty učitelství I. st. ZŠ*. 1. vyd., 52 s.
Mlčoch, M., Vala, J., Kopecký, K. (uspořadatelé): *Netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na ZŠ*. Sborník prací. 1. vyd., 104 s.
Valenta, M. (uspořadatel): *II. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami*. Sborník. 1. vyd., 312 s.
Čížková, J. a kol.: *Přehled vývojové psychologie*. 176 s. (dotisk 1. vyd.)

Přírodovědecká fakulta

Staněk, S. (hlavní editor): *Mathematica 40 (2001)*. Sborník AUPŮ. 1. vyd., 226 s.
Kalvoda, J., Bábek, O., Brzobohatý, R.: *Historická geologie*. 2. vyd., 200 s.
Opatrný, E.: *Zoogeografie*. 192 s. (dotisk 1. vyd.)
Janoška, M. a kol.: *Geologie pro učitele*. 198 s. (dotisk 1. vyd.)
Bičík, V. (editor): *Chemica 40*. Sborník AUPŮ. 1. vyd., 98 s.
Saračatka, B., Čížková, S., Suchánek, B.: *Ekologické zemědělství v mikroregionu Jeseníky*. 1. vyd., 84 s.

Vydavatelství Univerzity Palackého

Bůžek A., Michalík, J.: *Informatorium (nejen) o právech dítěte*. 172 s. (dotisk 1. vyd.)

-kop-

Upozornění redakce

V průběhu konání filmového festivalu dokumentárních filmů AFO 2002 se bude redakce Žurnálu UP – tak jako každoročně – věnovat práci pro festivalový bulletin AFO/INFO. Z tohoto důvodu bude v týdnu od 22. do 28. 4. přerušena týdenní periodicitu Žurnálu UP; další dvě čísla (27 a 28) pak vyjdou ve zkráceném rozsahu (vzhledem ke dvěma státním svátkům na počátku května) s uzavěrkami mimořádně vždy v pondělí.

Děkujeme za pochopení.

Redakce ŽUP

Nikdy se předem neví, který kámen se stane pomníkem a který kamenem úrazu.

Ilija Ilf († 13. 4. 1937)